

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edincosti je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vsa leta je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 2 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »via Zenta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via S. Lazzaro« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Zmaga Slovanov v Spljetu.

Splet, ta starodavna trdnjava lahonov, ta glavni tabor Irredentarjev pod krinko ustavoversko, kder je komandiral glasoviti Bajamonti, kder so zidali velikansko gledališče, kopelji, prokurative, vse to za denar drugih opeharjenih ljudi in davkoplachevalcev za izključljivo italijanske muze in koristi, od koder je došla večkrat parola tudi mej istrske, tržaške in goriške Irredentarje; — mesto, na katero so bili ponosni vsi oni Italijani, ki trde, da Dalmacija, Istra, Trst, Gorica so Italijanske dežele; mesto, o katerem so govorili Italijani s ponosom, da je vir Italijanske kulture in trgovine v Dalmaciji: to mesto je padlo pri zadnjih ondrotnih občinskih volitvah Slovanom v roke; zmaga Slovanov je popolna, velikanska in teško si Italijani kedaj zopet priboré to trdnjavo. Da pa je bil Spljet prvi »Castrum« Italijanstva na avstrijskem jugu, to nam kaže okoliščina, da še povsod v Dalmaciji so Slovani mogli v zadnjem času nastopiti svoje naravno gospodarstvo, le tam ne in da je tam imel glavni stan vodja Bajamonti, ta fanatični slovanozerec. No, kako se je moglo to zgoditi, ako so Italijani res doma v Dalmaciji, kakor je vedno trdil Bajamonti in za njim njegovi zavezniki — ustavoverci? Kakor hitro je postala vlada Dalmatincem, Slovanom, pravičnejša, kakor hitro je bila odstranjena ustavoverska sleparija in je bila postala nepomenljiva in neškodljiva nenaravna zveza ustavovercev z Italijani, katera je bila prava nezmysel, ako pomislimo, da je na priliko »Triester Zeitung«, ki je imela sicer namen, Avstrijo braniti pred »Irredentos« v zadevi dalmatinskih, istrskih in sploh avstrijskih Italijanov skoraj prav tako pisala, kakor »L'Indipendente« in da sta oba ta lista zadnji petek z veseljem prinesla lažljivo in tendenciozno zasukanost vest *) kakor da bi bili zmagali v Spljetu Italijani, — začele so tudi padati v Dalmaciji trdnjave tujcev, vsiljenec. Iz tega se torej vidi, da je bila in je podlaga italijanskega gospodarstva tukaj na jugu pravi politički »humbuk«, prava politička prevara in ako mi govorimo v obče, to delamo s premislilkom, ker znano nam je dobro, da tudi nekateri konservativni ita-

*) Hvala Bogu, poročila v nemških in laških listih o volitvah v Spljetu so bila sleparija in laž; ne Lah, ampak Hrvatje so sijajno zmagali skoraj v vseh razredih, in v novem občinskem zboru bo sedelo 28 hrvaških narodnjakov in le 8 Lahonov; »Narodni List« račumi celo 30 narodnjakov in le 6 Lahonov. V zadnjem listu smo tudi mi nazivaje se na te liste prinesli krivo vest, kar nas toliko bolj jezi, ker je prejšnjemu stavku nasprotna zadnja vrsta dotične vesti prišla po nekež čudnej poti v naš list. Ured.

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spleva M. Skalovič.)

(Dalje.)

Zato so uže takrat mnogo hodili na božja pota, in ker so duhovniki imeli zapoved, da vedno spodbujajo vernike k obilnej miloščini (Cap. Aquisgr. 810. l.), in daritelji večih zneskov so se v posebno knjigo vpisavali, in pri sv. maši vsemu ljudstvu oznanjali; ohranil se je tak zapisnik v »Starem mestu« (v Cedadu) v starem rokopisu evangellja iz VI. veka. Veliko je tu slovanskih lepih imen, ki iz prepisov sodeč nobeno ni stareje od VIII. pa tudi ne mlajše od X. veka, torej prav iz dobe Karolingov. Tisto evangellje, koje so neki imeli za rokopis sv. Hieronima, bilo je najbrže pisano v samostanu Benediktincev v Štivanu (Timavu) kajti pravi: »Imena onih, ki so prišli v ta samostan.« Glasna priča, da je bilo todi največ Slovanov, kajti največ je slovanskih, nekaj longobardskih, malo nemških, a še manj, skoro nič italijanskih. Neke imena naj navedemo tu:

Budislav, Bedoslav, Boleslav, Braslav, Bogmir, Branimir, Cvitomisil, Čeraj, Dračić, Dragoud, Držimir, Dobromisl, Dolislav, Dragomir, Dobrodej, Domamir, Dragorok, Golan, Gonimir, Gostidrag, Gostiša, Grben (cruben), Glavež, Hotimir, Hoten, Hotež, Kranjsk, Koze (Cozil, quozil), Kako, Kanej, Kasni, Krepak, (crepuco), Kralo, Koser (coseri), Ludino, Luban, Lutomir, Motik, Miromisl, Menedrag, Merislav, Mislaj, Mistislav, Milas, Milo, Mirogoj, Munemir, Minidrago, Nosinir, Negod, Nepokor, Nitabor, Našimir, Nazir, Nenadej, Olodrag, (— vele-drag?) Olomir, Onimisl, Pribibor, Pribislav, Penobod, Pozden (pizeden), Pudaram, Preslaven (pre-

lijanski elementi se ne morejo sprijazniti z menenjem, da so Slovani tukaj enakopravni z Italijani in da imajo tukaj še večje pravice, nego Italijani, kar nam prejasno kaže osnova nekaterih viših javnih uradov, šol, porot i. t. d., katere vse so prava, močna trdnjava Italijanske, akoprem na postavnem potu osnovane, propagande, močnejša trdnjava od one židovske Irredente, katere se mi Slovani ne bojimo niti v sanjah.

A Bajamonti on tudi ni bil Irredentar, on je bil tiste stranke, ki je z Nemci pogodila se, da jim pomaga zatirati in uničiti slovanski živelj po vsej Avstriji. Prav ta nenaravna zveza pa je bila jako nevarna Avstriji, kakor se to kaže denes posebno v Trstu in Istri, kder Irredentovci smelo vzdigujejo svoje glave. Ako pa je Avstrija sprevidela, da je treba zaveziti v Dalmaciji Italijansko propagando, naj pa dojde po konservativnih ali Irredentistih, menimo, morala bi to storiti v lastnem interesu tudi v onih deželah, katere so v prav enakem položaju, kakor Dalmacija pred Rodičem, o kateri je poprej govorila Irredenta prav tako, kakor govori denes o Istri in Trstu.

Kaj pa izvira iz tega? Da je treba tudi tukaj za enako bolezen enacega leka, da je treba odkritosrčno in z vso močjo podpirati slovanski živelj po vsem Primorju, da pa je treba to pred vsem začeti v šoli in v uradu, ker šola in urad sta bila prvi uzrok, da se je dosedaj na tisoče in tisoče otrok majke Slave potalijani, da celo porredantilo. To napako treba odstraniti na Primorskem in videli bomo, ako ne bodo te dežele v 10—15 letih prav tako odvažno slovanske, kakor je denes Dalmacija. In kaj je treba Avstriji boljsega jezca, močnejše trdnjave proti Irredenti, nego so Slovani. Zavezite italijansko propagando, naj bi došla pa tako ali tako, potem k malu ne bo ni duha ni sluha o lahonih, o Irredenti in enakih prikaznih, kajti Slovan, osobito primorski Slovan, se prej sprijazne celo z Bismarkom, nego pa s potomci in učenci Garibaldija, Mazzina-ja i. t. d. Da nam Slovanom vlada pusti le nekoliko oduška, pozna se uže razloček, in če se denes veselimo vladnega postopanja v Dalmaciji, upamo, da se homo mogli po letih prav tako veseliti vladnega postopanja v drugih primorskih deželah; — znamenja na vsak način kažejo uže boljše, z Dunaja piše ugoden veter; temu vetru nasprotnih vetrov pa ne sme biti na Primorskem, tako saj zahteva »raison d'état«.

Deželni zbori.

Goriški deželni zbor je v sedmjej seji potrdil nekoliko promemb zastran razdelitve občinskih zemljišč

sciauonte) Primislav, Promer, Pilende, Rešat, Ratnik, Radoslav, Rastislav, Ražmen, Randek, Ratgoj, Stregemil (strezimir), Sebeteh, Sobeslav, Sebedrag (večkrat), Sventopulk, Sedemir, Stanimir, Sabes (Sobec?) Siliz (Zilec?) Sedobrat, Stranamir, Sovina, Stradoslav, Soidrigo, Santpulk, Sitigoj (= Žitogoj), Stano, Sandok, Trebenec (večkrat), Trudopulk, Trpimir, Trebego, Trdoslav, Trdimir (turdermiter), Vulkot, Višenik (uisenego), Vilan, Vestimir, Zlebor, Žitomir, Žiznemir (zizemer); — ženske pa; Boželica, Belica, Bogomila, Bega, Bracena (bratena), Bedoslava, Centeska (cvetna?), Črna, Ceresula (?), Dobrava, Dobravlasta, Degodelka (= dolgodelka?), Godeslava, Hesla, Kalja, Ježumila (exumila), Lala, Luta, Milena, Mevla, Motimira, Mlada, Mojslavica, Menidrago, Mirislava, Mislana, Mirona, Mariosa, Pribislava, Presoboda, Prsnata, Sobemislav (= sobemusclav), Slovenka (= sclauenca =), Svetožizna (= szuentezizna =), Straneka, Semidraga, Straha, Stradoslava, Semimsila, Sinata, Sebuska, Slavka (sclauica), Tešina, Trebena, Toneslava in Tunislava, Ubislava, Železna (zelesena), Zisola (= žezula = kukovica), Zidana (= žúdena), Zla. (F. Rački: Rad jugosl. akad. XLII. p. 198.)

To pa niso vsa imena, še veliko več jih je, ki stojé po obrobku rokopisa in mej obema kolonama prvih devet strani je tako gosto popisanih, da se ne nahaja nijedno prazno mesto. Gotovo je bilo mej onimi obiskovalci tudi mnogo Tržačanov in Goričanov, kder je še dan denes mnogo primkov končnico *goj* (= radost), in sploh Kraševcev. (S. Rutar.)

Uže pod bizantinsko vlado so imeli škofi tudi v svetovnih poslih važno besedo, kajti cesarji so jim navadno izročevali neko nadzorstvo nad urad-

Vrhovskih na Kanalskem, dovolil je dve stipendiji za obiskovalce tehnološkega muzeja na Dunaji, eno z 400 gld. za rezlarje, in eno s 300 gld. za košarje ali pleteničarje. Za grajenje in razširjenje poslopj kmetijske šole je dovolil 7000 gld.; določil je dobo za lov na divje gosi, race, kljunače in sploh na povodnje in močvirske ptice od 1. junija do konca julija. Marianske obrtniškeje šole je dovolil 500 gld. podpore in podelil visokošolem nekoliko podpor po 80 gld. V reklamacijsko komisijo je bil izvoljen g. Fr. Mahorčič in v deželni odbor g. Faganel.

V osmjej seji je privolil ločitev Istre in Goriškega gledé sovlastniške pravice do deželne gluhonemice; za morsko kopelj v Gradu je dovolil 500 gld. podpore.

V devetjej seji je bila dolga razprava zastran slabega gospodarstva goriške mestne gosposke, ktere se je velika nemarnost hudo očitala. Poročal je v tej zadevi g. poslanec Gasser jako obširno in temeljito in sprejel se je po nasvetu dotičnega odbora načrt tega le zakona:

§. 1. Deželni zbor pazi po svojem odboru na to, da se zakladno premoženje glavnega deželnega mesta Goriškega, kakor tudi premoženje njegovih zavodov obrani neprikrajšano (člen XXIV. državne postave od 5. marca 1862 št. 18 držav. zak.)

V ta namen more zahtevati od mestnega zastopa Goriškega pojasnila in opravičjenje, odpošiljati preiskovalne komisije in, kedar treba, odločevati primerne naredbe.

§. 2. Ako bi občinsko starešinstvo glavnega mesta Gorice zanemarilo ali branilo se preskrbeti potrebne zaloge za plačilo odrezkov (kuponov) posojila 500.000 gold. od dne 1. julija 1868 v določenih obrokih in za plačilo obligacij, ki se linajo plačati po dotičnem za srečkanje sestavljenem načrtu, imel bo deželni odbor oblast odločiti in naložiti primerne doklade k javnim davkom in učiniti, česar treba za pobiranje doklad in porabo dohodkov v založbo zapadlih odrezkov in izsrečkanih obligacij.

»Isto oblast bo imel dež. odbor gledé morebitnega drugega posojila do 100.000 gld., katero bi dež. odbor spoznal dovoliti goriškej občini za plačilo zapadlih kuponov in izsrečkanih obligacij.

§. 3. Za vpeljavo doklad po §. 2 te postave ni treba deželne postave, naj so kakor si bodi odmerjene.

§. 4. Ta postava obvelja tistega dne, ko se objavi.

Dr. Tonkll je potem poročal o razdelitvi zemljišč Volčanskih, Kozarskih, Čiginjskih in posebe o Selskih, predloji so se sprejeli.

Poročilo finančnega odseka kaže, da bo v letu 1883 dohodkov za zaloga za uboge 25.141, troškov pa

niki, in sploh se brez njih ni sklepala nijedna obče veljavna pogodba. Še večji politični vpliv so škofje zadobili pod frankovsko vlado, kajti navadno so postali baroni ali grofi. Tržaški škof je kot grof imel mnogo pravice, desetino in mitnino in užitnino pobirati, sodstvo, in lasten denar kovati. Vendar ne smemo si misliti, da je tržaški škof tudi v svetovnem obziru imel toliko fevdne (izročene) lastnine, kolikor je bilo škofje. Polagoma so od raznih kraljev in cesarjev dobivali posamezne gradove, sela, in naposled l. 948 je škof Janez III. dobil od cesarja Lotarja II. tržaško mesto z okolico (tri milje na okolo) z vsemi pravicami gor navedenimi. To škofovo posestvo je segalo od Opčine do Predloke (Kovačič rokopis trž. zgod.), in še dandenes imajo škofje tržaški ostanke svojih zemljišč v Dolini (v Bregu in Zavljab) in gor po dolinskem Krasu do Slavnika, kder je pod vrhom Videžem velika senožet: *Skafelca*. — Prej uže, l. 911. je bil podaril talijanski kralj Berengar tržaškemu škofu gradova »Beram« — (kar neki imajo za grad) Vrem v Istri, a drugi za Prem, tretji za Vreme (Kandler), tako da nič gotovega nam ni znano o tem gradu. Morda je bil Repentabor (na Krasu), kajti nad vhodom k Tabru je napis »l. 911 je bil tabor zidan«. A takrat so bili prihrumeli divji Madjari v naše dežele ter stransko razsajali, ropali, zažigali, vse pomandrli, da je bil velik strah pred njimi. Skoz 50 let so večkrat ponavljali Madjari svoje napade in kot huda nevihta dežejo pustošili.

»Isti kralj Berengar je dovolil svojim podložnim, da smejo *tabre* zidati kder koli hočejo v svojo obrambo, in mnogo se jih je takrat vzdigovalo po višavah«. (Zandonati o. c. st. 116.)

(Dalje prihodnjic.)

32.604. Primanjkljaj se nekoliko pokrije z obligacijo Goriškega zemljiško odveznega zaloga št. 15 črka A nominalne vrednosti 5.270 gld. stare veljave.

V deseti seji je na predlog dr. Tonkličja zbor devolil po toči poškodovanim kanalskim in Podčavenskim 3000: gld. podpore; potem še te le podpore občinam cestn. odboru Ajdovskemu gld. 1000 — cestn. odb. Sežanskemu gld. 1000 — cestn. odb. Komenskemu gld. 1000 — cestn. odb. Goriškemu za brdske ceste gld. 1000 — cestn. odb. Goriškemu za most pri Rojcih gld. 2000 in posojilo gld. 5000 — cestn. odb. Tolminkemu a) za cesto v Kotu gld. 1500 — za cesto od sv. Lucije do Čiginja gld. 1500 — cestn. odb. Bovškemu za most na Koritenci gld. 500 — Sempaki občini za most gld. 500 — Ajdovski občini za popravo obč. ceste gld. 300 — občini Romansu gld. 300. —

Politični pregled.

Notranje dežele.

Najvišja sodnica je določila, da se noben časnik ne sme zapleniti zaradi tega, ker je priobčil kak govor državnega ali deželnega poslanca v državnem ali deželnem zboru, naj bo vladi še tako sovražen.

Zadnje dni je bilo več deželnih načelnikov na Dunaji; kakor se sliši, zaradi sklicanja deželnih zborov. Nekateri so bili tudi pri cesarju, mej temi primorski deželni namestnik g. baron Pretis. Naš g. deželni namestnik je gotovo cesarju poročal o razstavi, ki je jasna stran Trsta ter je irredente škripanje s zobmi ni moglo zaprečiti, ali vsaj otemniti; to je veselo znamenje, ker priča, da irredenta vendar ni vsemogočna i da naglo skopni, ako se jej prereže prava žila, katera se je do zdaj vedno umetno s krvijo pojila. Da je pa naš deželni namestnik poročal tudi o sedanjem mestnem zboru, to je tudi prav gotovo, ker ta zbor nema primere ne le v našem cesarstvu z nobenim družim zborom, temuč v nobeni državi vsega sveta ni tacega zbora. Da zdaj, če tudi manjka le dveh poslancev, še sklepati ne more, to je uže čudno, še bolj čudno in krivično pa je to, da je on v deželnih stvareh prva in ob enem tudi druga instancija, kar nikodar ni in pravici v obraz bije. To stvar bo moral državni zbor predrugačiti.

Bukovinski deželni zbor je sklican v 1. dan meseca avgusta.

Slovansko prebivalstvo Slezijske je 1. t. m. podalo deželnemu načelniku spomenico, ki našteva hude krivice, ki se mu gode in se končava z besedami: Kdaj se nam pravica da? 15. julija je pa naučni minister baron Conrad «opavskeje Matici» naznanil, da se nje prošnja za dovoljenje češke gimnazije iz zasebnih sredstev ne more uslišati, ker Matica ne daje dovolj poročstva, da bo mogla šolo vzdrževati in ker Opava za češko gimnazijo ni prikladna. Minister Conrad draži slovansko kri, to ni pot k pomirjenju.

Na Hrvaškem so sprevideli, da je vsa uprava nekako piškava i predraga, kakor je to tudi drugej in drugod, da Cizlitavija ne dela izjeme, tega nam ni treba omenjati. V Zagrebu se je tedaj začela konferenca o tej stvari pod prvo predsedstvom bana Pejačevića. Sklenolo se je v prve seji, naj trije sekcijski glavarji osnujejo načrt, kako bi se predrugačila uprava, da bo potem konferenca na tega načrta podlogi dalje delala. — Mi nemamo dosti zaupanja v tako konferenco, skušnje v Cizlitaviji nam so priča, da so po vsakej preuredbi troški narastli; pri nižjih uradnikih se je sicer nekoliko prihranilo, a dvakrat toliko zahtevalo za višje uradnike i nepotrebno kontrolo, in po vsakej preuredbi se je uprava le še bolj zamotala i čisto nepotrebne pisarije je vedno več. So uradnike, v katerih bi trije uradniki, eden višji i dva nižja, prav lahko in prav dobro svoja dela opravljali, pa sedi tam osem uradnikov, trije višji in pet nižjih, ki iščejo v tem uradniške svoje sposobnosti, da nižje uradnike v svojem delu le ovirajo, ker zahtevajo od njih na stotero popolnoma nepotrebni poročili.

Civilni adlatus za Bosno in Hercegovino, baron Nikolić, bil je zaprisežen 20. t. m. ter dobil naslov tajni svetovalec. Ta visoka čast je gotovo pomenljiva.

V Bosni in Hercegovini se zgodé večje

promembe mej uradniki. Krožne gosposke v Sarajevem, Mostaru, Tuzli, Banjaluki in Bihaču dobe nove načelnike. Ta mesta dobé konsulatni uradniki, ki bodo ministra Kallaya na popotovanji po Bosni spremljali.

Vnanje dežele.

Iz Ruskega v Ameriko pobegli judje se krdeloma v Galicijo vračajo, in od tod na Rusko odpravljajo; napovedanih je še mnogo, ker se jim v Ameriki zelo slabo godí.

Angleški minister John Bright je odstopil zato, ker je Seymour bombardiral Aleksandrijo ter je smatral to za krivično. Ta sivolasi mož je velik poštenjak, od mladih svojih let se je neprestano trudil za blagost Angležev, Ircev in vsega svetá ljudstev ter mnogo koristil. Odstop te blage duše bodo Angleži še zelo čutili.

Turška vlada je na zahtevanje konference, naj pošlje vojake v Egipt, da se tam mir in red napravi, odgovorila, da pošlje — svojega poslanca v konferenco. To je, posebno Angleže zelo razjarilo in po pravici, ker je satira, vržena Evropi v obraz.

Stvari v Egiptu so od dne do slabše in bolj vznemirjajoče i če angleška vojska k malu ne prične ofensive, bati se je še hujših dogodob, nego do sedaj. Arabi paša je na čelu svojega vojaštva vsak dan drzneji. Sestavil je sodišče, ki ima namestnega kralja obsoditi ter se vede, kakor samodržec in gospod Egipta. Mesto Ramleh imajo uže Beduini v rokah in tudi Aleksandrija je od kopne strani skoraj zaprta, najpotrebnišo stvar, pitno vodo, ki je napeljana v mestu, odrezal je Arabi ter jo napeljal v jezero Mariut.

Angleški mornarji so se v Aleksandriji tudi slabo vedli, dokazano je, da so tudi oni plenili. To so naznanili spoštovani možje angleškemu poveljniku in preiskava je potrdila, da sta ropala dva mornarja, katera je ukazal lord Seymour ustreliti. Požigi in ropi se še vedno množé, mej požigalci in roparji pa so tudi Evropci, enega Italijana in tri Grke so zaradi tega zločinstva ustrelili.

Proglas, kateri je izdal Arabi, zatrjuje, da najde pri kalifu milost vsak pravoverec, ki se njemu pridruži. Proglas raznašajo jezdeči poti po vseh krajih v notranjej deželi, kder so vse tam bivajoče Evropece pomorili.

Z drugim proglasom je Arabi napovedal vojno Angležem, v tem proglasu preti z največjo kaznijo vsacemu, kdor bi Angležem pomagal in domovino izdal. On imenuje in odstavlja uradnike po svojej volji ter pobira davke. V mošejah so molitve za zmago njegove vojske, njegovi agenti so se razšli na vse strani do Tripolisa, Tunisa in Algerije, ščujejo muhamedane ter jih navdušujejo za sveto vojno.

Dogodbe v Egiptu so začele vplivati uže na Algerijo, poročila iz južnega Orana trdé, da so trije glavarji Si-Kadur, Si-Slunan in Bu-Amena poslali prednje svoje straže uže v Algerijo in da hočejo napasti francoske nasebine. Gotovo je, da so se francoske prednje straže morale uže umakniti in delalci na polji popustiti žetev. Vse kaže na to, da se v Algeriji uname zopet upor in vojna.

Angleži naglo vozijo vojake v Egipt, sklenoli so 35.000 jih tja poslati, tudi Francozje se okupacije vdeležé, morebiti se jima pridruži tudi Italija. Abukir in Ramleh so Angleži uže zasedli.

Zadnja poročila iz Egipta pravijo, da je iz Aleksandrije došla drhal pripravljena mesto Kairo zažgati in propati. V mestu je velik strah. Upornih vojakov je okoli 50.000. Angleži so pretrgali telegrafsko zvezo mej Egiptom in Carigradom.

Dopisi.

Iz Trsta dne 20. julija.

Pri sv. Jakopu dobimo torej novega dušnega pastirja v osobi g. dekana Fabrisa, rodom Hrvat. Rodom Hrvat ali Slovenec, našim preprostim faranom je to vse jedno, samo da je Slovan in dober Slovan, kajti od kar se zavedamo svoje slovenske narodnosti, vendar smo toliko napredovali gledé političnih pojmov, da ne delamo razlike mej Slovenci in Hrvati in da ne pravimo samo onemu domovina, kar vidimo

iz domačega zvonika na okrog. Vendar pa temu ni povsod tako; so višji krogi, tudi duhovski, kateri menijo, da Kranjcev ne v Istro, ne v Trst, to pa je našej narodnej stvari v kvar.

No, mi farani sv. Jakopa želimo, da bi bil naš novi gosp. župnik dober Slovan in bolj energičen na neko stran, nego so bili njegovi predniki, pod katerimi se je širilo lahonstvo v cerkvi, akoprem je naša fara zgolj slovenska in je imela tudi naša cerkev pred leti čisto slovenski značaj. Mi se drzevamo trdití, da cerkev nema namena, da bi tudi ona pomagala širiti našemu slovenskemu narodu in veri nasprotne lahonске nagibe. Vendar pa imamo dokazov, da prav na cerkvenem polju smo mi Slovenci vsako leto bolj v kot potisnjeni. Neovrgljivi dokazi so ti le:

Pri starem sv. Antonu so pridigovali do l. 1853 po slovensko, pri sv. maši so pevali slovenski pevci slovenske pesni in popoldanska služba božja (litanijske, molitve, petje) je bila tudi slovenska. Poskusili so uže tistikrat uvesti latinsko in italijansko božjo službo, a cerkev je bila vsled tega prazna, zato pa so se k malu zopet povrnoli k slovenščini.

Leta 1853 so nam sezidali cerkev sv. Jakopa, pri sv. Antonu pa so nam vernim na leci naznanili, da odslej bo sv. Jakop čisto slovenska fara, da tam se bode molilo, pelo itd. vse po slovensko. No, od tistega časa so začeli pri starem sv. Antonu zopet vpeljavati zaporedoma italijansko, in tako je postala fara sv. Antona starega vedno bolj italijanska, denes tam slovenščine prav malo ali nič ne slišiš.

Kaj pa pri sv. Jakopu? Pet let, to je do l. 1859 je bilo tam resnično vse lepo slovensko; a po tem letu so začeli polagoma uvajati tudi v to cerkev zvečičavno italijansko, ob velikih praznikih ni bilo več slovenskega petja, ampak latinsko, litanijske popoldne so začeli moliti po latinsko, Marijine zornice v mesecu maju (šmarnice) postale so tudi polagoma italijanske, to je: petje, molitve pri šmarnicah so uže mnogo let italijanske. A nekaj let sem nam pošiljajo tudi italijanske misijonarje, namesto slovenskih, ti italijanski misijonarji dele različne italijanske knjige mej slovenski narod, kateri ne umeje prav nič laščine. Ali ni to propaganda za Italijo? S kratka: v našej fari je do tega prišlo, da mnogo faranov zabaja rajše daleč k sv. Antonu novemu v središče mesta k božjej službi, nego pa k sv. Jakopu, ker pri sv. Antonu novem, kder so gotovo tudi italijanski farani, imajo slovenske pridige, slovensko petje in slovenske litanijske. Več je skoro slovenščine v tej mestnej fari, nego pa v našej predmestnej. Zakaj pa vse to? Zato ker nam pošiljajo italijanske duhovne in poitalijančene cerkovnike.

Sv. Ciril je pridigoval Slovanom po slovenski, misijonarji se naučé še celo hotentotskega, ako gredó oznajnat sv. evangelije mej Hotentote, sploh cerkev je v tem oziru bila vedno jako previdna; le pri nas delajo se neke izjeme narodu in veri v kvar. Prav zato pa je prošlo nas 1500 faranov v posebnej povišnej prošnji, da bi nam poslali delalnega, energičnega župnika, iskrenega Slovana in duševnega pastirja, moža, kateri uživa pri nas neomejeno zaupanje, udanost in ljubezen. A Bog in škofovski svet hotel je drugače in mi kakor dobri kristijani se moremo udati božjej osodi.

Novega gospoda župnika ne poznamo, a slišimo, da se utegne ozirati na naše želje. Udamo se radi božjej volji, le to prosimo Boga, da bi novega gosp. župnika navdal z ozbiljno voljo, da bi nas farane prav vodil, da bi s krepko voljo delal na to, da ohrani našo deco v katoliške vere pravemu spoznavanju in narodu naših prednikov, on naj bode naš dober pastir, pa tudi branitelj naše narodnosti, on naj ne dopušta, da bode kak kaplan, misijonar, ali celo cerkovnik italijansko propagando delal mej nami. Zato zdaj mi slovenski farani in zvesti katoličani prosimo Boga in zagovornika Slovanov pred božjim prestolom: sv. Cirila in Metoda, katera posebno čestiti pozabili so letos tudi v našej farnjej cerkvi, in ne le v tržaškjej okolici. — Boli nas srce, da so slovenskih svetnikov tako pozabili, kakor da ne bi bilo tukaj Slovanov, še bolj pa nas peče to, da je nek »gospod« v okolici letos paval nekega novega svetnika, pa čudnega svetnika, a pozabil na sv. Cirila in Metoda. Gorje čredi in pastirju, ako pastir ni previden in vodi čredo po njemu in čredi nepoznanej paši — za katero preže volkovi.

Farani sv. Jakopa.

Iz Sežane, dne 20. julija 1882.

Kakor drugod, tako je tudi pri nas nastala huda vročina ter utegne, ako v kratkem krotkega dežja ne dobómo, uničiti lepo nado ubozega kmeta. Sena smo le malo pridelali; ječmena, pšenice perjevica in reži še precej, le krompirja, katerega sta pomladanski mraz in suša v razvoji zatrla, malo se je pridelalo. Tudi vinski trs obeča, k ljubju neugodnemu vremenu ob cvetji in razgrajajočej trtnjej bolezní, bogato letino, izbornega terana.

Poleg navadne gospode, ki hodi vsako leto semkaj sveži zrak uživati, ter oslabela pljuča krepčat z naravnim Kraševcem (teranom), došlo je 2 1/2 bataljonov hrabrih hrvaških vojakov Jelačićevega pešpolka iz Pulja dne 18. t. m. v Sežano, kder ostanejo do 30. t. m. Sinoči je svirala vojaška banda ostanega pešpolka na velikem prostorišču pred cerkvijo več komadov, mej katerimi sta še nam najbolj dopadala »U boj« in »Kocijančičev venček narodnih pesni«. Prav hvaležni smo in želimo, da bi nas še večkrat razveseljevali z enakimi krasnimi melodijami.

Še nekaj veselega mi je poročati, o čemer je uže nam priljubljena »Edinost« v zadnjjej št. 31. poročala, da priredi sežanska čitalnica dne 6. avgusta 1882 veselico s tombolo, dobikci v zlatem denarju, šaljivo igro »Kateri bo«, deklamacijami, petjem in plesom na korist »Narodnemu domu«. Več o tem sežanska čitalnica najbrže poroči v enej prihodnjjej številki. Prillično se zopet oglašim, ako dovolite, gospod urednik! *)

*) Z veseljem.

Ured.

